

Poznámky pre učiteľa

6. novembra 2026

(Text preložený pomocou automatického prekladača)

Časť I: Prehľad

Časť I: Prehľad

Kľúčový text: Rim 15,4

Hlavné zameranie štúdia: 2Moj 17,14; Iz 13,1; Jer 36,17.18; Rim 16,22; Luk 1,1–4; Júd 14.15; 2Kor 4,7.

Úvod

Úvod

Lekcia tohto týždňa pokračuje v diskusii o inšpirácii a zameriava sa na pochopenie toho, ako proroci odovzdávali Božie poslanstvo. Inšpirácia umožnila biblickým pisateľom vyjadriť v Písme v rozličných literárnych štýloch a žánroch to, čo im Boh zveril. Ľudský jazyk bol prostriedkom, ktorý Boh použil, aby svoje slovo oznámil ľuďom. Proroci preto využili všetko, čo mali k dispozícii, aby čo najpresnejšie odovzdali to, čo im Boh prikázal povedať. Niekedy táto komunikácia zahŕňala využitie literárnych pomocníkov a preberanie myšlienok či obrátov zo svetských spisov na objasnenie svojho zámeru. Diskusia o týchto otázkach prehĺbi vďačnosť triedy za prekvapivý spôsob, akým Boh „vtelil“ svoje poslanstvo, aby sme mu mohli porozumieť.

Časť II: Komentár

Časť II: Komentár

1. Záverečným krokom v Božej komunikácii s prorokmi je písomná forma, v ktorej vyjadrujú božské poslanstvo.

Podľa starozmluvného teológa Daniela Blocka prebiehal prorocký proces odovzdávania Božieho posolstva v siedmich odlišných, no vzájomne prepojených fázach:

Prvá fáza: Prorok prijíma božské poslanstvo v určitej forme zjavenia.

Druhá fáza: Prorok toto poslanstvo najprv odovzdá svojim poslucháčom ústne.

Tretia fáza: Výrok (proroctvo) sa zaznamená v písomnej podobe.

Štvrtá fáza: Prorok k zapísanému výroku pridá historické okolnosti, aby ho zasadil do kontextu pre svojich poslucháčov a vytvoril z neho ucelenú literárnu jednotku.

Piata fáza: Prorok zhromažďuje tieto literárne jednotky dohromady.

Šiesta fáza: Prorocké výroky v týchto literárnych jednotkách sú zredigované a usporiadané do ucelenej knihy.

Siedma fáza: Ku knihe sa pridá formálny nadpis, ktorý identifikuje proroka, vysvetľuje okolnosti služby a opisuje žáner zbierky (pozri Daniel Isaac Block, *The Book of Ezekiel, Chapters 1–24, The New International Commentary on the Old Testament* [Grand Rapids, MI: Wm. B. Eerdmans Publishing Company, 1997], s. 18).

Tento proces zahŕňal horizontálne činnosti, prostredníctvom ktorých Svätý Duch uschopnil biblických prorokov uchovať a pokračovať v pôvodnom zjavení, ktoré im bolo na začiatku dané. Takto – od ústneho zvestovania až po napísanie Písma – Boh hovoril k ľuďom. Proces osvietenia (iluminácie) je Boží spôsob, ako dnes čitateľom Písma umožňuje porozumieť Božiemu slovu a osobne prijať Jeho posolstvo.

2. Pisatelia Biblie používali na odovzdanie posolstiev, ktoré im Boh zjavil, rozličné literárne prostriedky a žánre.

Biblia je bohatá na literárne formy a techniky, a to oveľa viac, než si mnohí uvedomujú. Už stručné skúmanie odhaľuje prekvapujúcu hĺbku umeleckého vyjadrenia a dokazuje, že biblickí pisatelia zámerne využívali zaužívané literárne zvyklosti. Používanie týchto foriem nebolo náhodné, ale odrážalo spoločnú literárnu tradíciu známu autorom ich doby. Namiesto vymýšľania nových štruktúr pri každom diele čerpali zo spoločnej pokladnice literárnych a rétorických postupov a svoje posolstvá formovali so zámerným majstrovstvom (pozri Leland Ryken, *A Complete Handbook of Literary Forms in the Bible* [Wheaton, IL: Crossway, 2014], s. 16). Medzi významné žánre v Písme patria rozprávania, poézia, múdrosť, zákon, evanjelium, list a apokalypтика.

3. Niektorí pisatelia Biblie využívali literárnych pomocníkov a mimobiblické zdroje.

Mnohí kresťania, ktorí zastávajú modely verbálnej inšpirácie či diktátu, veria, že Boh komunikoval výlučne nadprirodzenými prostriedkami, ako sú sny a videnia. Biblický model inšpirácie však uznáva rozmanité spôsoby, akými Svätý Duch viedol biblických autorov, vrátane využitia literárnych pomocníkov a historického bádania. Pri tomto druhom prístupe autori čítali, študovali, zhromažďovali a redigovali existujúce materiály – inšpirované aj neinšpirované –, pričom Boh prozreteľne dohliadal na celý proces.

Literárne preberanie je zjavné v celom Písme: Mojžiš prevzal štruktúry zo starovekého Blízkeho východu; Micheáš nadväzoval na Izaiáša; a zostavovateľ 2. knihy kráľov čerpal priamo z Izaiáša. Šalamún začlenil príslovia od iných mudrcov, zatiaľ čo pisatelia evanjelií, ako Matúš a Lukáš, s najväčšou pravdepodobnosťou usporiadali svoje správy na základe Marka. Dokonca aj Jánovo evanjelium používa grécke filozofické výrazy ako „logos“, no teologicky ich nanovo definuje.

Pavol robí narážky na gréckych básnikov bez toho, aby ich menoval, a v Jánovom Zjavení sa nachádzajú niektoré obrazy, ktoré nachádzame aj v mimokánonickej knihe Henochovej. Lukášovo evanjelium je najjasnejším príkladom bádateľského prístupu, keďže Lukáš výslovne spomína zostavenie svojho rozprávania na základe starostlivého skúmania. Hoci

božský zásah mohol príležitostne viesť výber prameňov, autori vo všeobecnosti uplatňovali svoj úsudok pod vplyvom Ducha. Tento model ukazuje, že biblická inšpirácia zahŕňa tak božské vedenie, ako aj ľudské úsilie, čo zachováva posvätnú povahu Písma.

Na ďalšie štúdium: Rozsiahlu dokumentáciu literárneho preberania v Písme uvádza Jiří Moskala v štúdiu „Can a Biblical Inspired Writer Use Literary Sources?“, in *Ellen White Issues Symposium*, zv. 8 (2012), s. 70–102; pojednanie o literárnom preberaní u Ellen G. Whiteovej uvádza Jud Lake, „Ellen G. White’s Use of Extrabiblical Sources“, in Alberto Timm a Dwain Esmond, eds., *The Gift of Prophecy in Scripture and History*, s. 316–332.

4. V Písme Boh odovzdával svoje božské poslanstvo v jazyku nedokonalého ľudstva, aby vyšiel v ústrety našim potrebám.

Pavlovo vyhlásenie v 2. Korinťanom 4,7 zdôrazňuje kontrast medzi nesmiernou Božou mocou a slabosťou ľudských nástrojov: „Tento poklad však máme v hlinených nádobách, aby tá nesmierna moc bola z Boha a nie z nás.“ Tento obraz nám pripomína, že Boží poslovia, hoci boli božsky vyvolení, zostávajú chybujúcimi ľuďmi. Biblia obsahuje prípady, keď proroci a apoštoli prejavili osobné nedostatky; ich spisy však napriek tomu niesli Božiu inšpirovanú pravdu.

Písmo zostáva božsky vedené napriek obmedzeniam ľudskej pamäti, jazyka a historických záznamov. Niektoré nezrovnalosti môžu vyplývať z odlišností v prameňoch alebo z neskorších chýb odpisovačov, ako to vidno na rozdieloch medzi 1. Kronickou 11,11 a 2. Samuelovou 23,8. Sám Pavol mohol nepresne uviesť detail v 1. Korinťanom 10,8 (porovnaj so 4Moj 25,9). Napriek tomu takéto nezrovnalosti nijako neznižujú autoritu Písma. Podstata Božieho poslania zostáva neporušená a prostredníctvom štúdia a viery dokážeme rozpoznať Jeho pravdu aj napriek drobným textovým odchýlkam.

Na ďalšie štúdium: Pozri Clinton Wahlen, „Variants, Versions, and the Trustworthiness of Scripture“, in Frank M. Hasel, ed., *Biblical Hermeneutics: An Adventist Approach* (Silver Spring, MD: Biblical Research Institute; Review and Herald Academic, 2021), zv. 3, s. 63–83.

5. Skúsenosť Ellen G. Whiteovej sa podobala skúsenosti pisateľov Biblie pri odovzdávaní Božej vôle ľuďom.

V rámci toho, ako biblickí proroci komunikovali to, čo prijali vo videní, možno hovoriť o spôsobe, akým Ellen G. Whiteová odovzdávala obsah svojich videní. Jej poslanie ako Božej posolkyne siahalo ďaleko za samotné prijímanie videní; zahŕňalo náročnú úlohu odovzdávať tieto posolstvá jednotlivcom, skupinám a širšej cirkvi. Táto komunikácia predstavovala horizontálnu stránku inšpirácie, ako sme uviedli minulý týždeň. Spôsob, akým tieto posolstvá odovzdávala, sa líšil v závislosti od povahy a adresátov zjavenia. Božie pokyny sprostredkúvala tromi hlavnými spôsobmi: ústnymi vystúpeniami, osobnými listami a tlačenou stránkou. Verejné vystupovanie zohrávalo v jej službe významnú rolu. Ellen G. Whiteová sa často prihovárala početným zástupom v miestnych zboroch, na táborových zhromaždeniach a na zasadnutiach Generálnej konferencie, kde prinášala posolstvá varovania, povzbudení a poučení. Niekedy počas kázania spoznala jednotlivcov, ktorých videla vo videní, čo ju viedlo k tomu, že ich počas svojej reči oslovila priamo. V takýchto

chvíľach cítila naliehavé nutkanie oznámiť konkrétne varovanie či radu, čo svedčilo o jej vnímavosti na vedenie Svätého Ducha počas verejnej služby.

Osobné listy boli ďalšou dôležitou cestou, prostredníctvom ktorej Ellen G. Whiteová odovzdávala svoje posolstvá. Keďže sa nemohla stretnúť s každým človekom tvárou v tvár, často písala podrobné listy, ktoré sprostredkúvali konkrétnu Božiu radu, pokarhanie či povzbudenie. Tieto listy boli písané premyslene a s modlitbou, pričom zvažovala, ako bude posolstvo prijaté. V prípadoch, kde by sa daná osoba mohla priamemu posolstvu vzoprieť alebo si ho nesprávne vyložiť, niekedy poverila iných, aby list doručili osobne a zabezpečili, že bude prečítaný v podpornom prostredí naplnenom modlitbou.

Jej písomná služba sa rozšírila aj na knihy a periodiká, prostredníctvom ktorých oslovovala širšie publikum. Počas svojho života vytvorila rozsiahle literárne dielo – takmer 24 000 strán kníh a vyše 4 500 článkov. Tieto spisy poskytovali vieroučné vedenie, duchovné povzbudenie a praktické rady, ktoré formovali vierouku a prax Cirkvi adventistov siedmeho dňa. Napriek citovému aj fyzickému vyčerpaniu zostala Ellen G. Whiteová verná svojmu povolaniu. Často vyjadrovala hlboké osobné bremeno, ktoré pociťovala pri odovzdávaní náročných posolstiev, no vždy zostávala oddaná svojmu poslaniu viesť cirkev podľa Božej vôle (podrobnejšie pozri Arthur White, „Delivering the Messages“, in *Ellen G. White: Messenger to the Remnant* [Washington, D.C.: Review and Herald, 1969], 3. kapitola, s. 12–14, https://media4.egwwritings.org/pdf/en_EGWMR.pdf).

Časť III: Praktická aplikácia

Časť III: Praktická aplikácia

Nasledujúce otázky pre praktickú aplikáciu čerpajúce z vyššie uvedeného komentára sú ponúkané na obohatenie vašej diskusie v triede sobotnej školy. Vyberte si z nich a z otázok v lekcii tie, ktoré najlepšie zapoja vašu triedu do zmysluplného uvažovania.

1. Prorocký proces pri vzniku Biblie zahŕňal tak božské zjavenie, ako aj ľudské úsilie pri písaní a uchovávaní Božieho posolstva. Ako porozumenie tomuto procesu posilňuje vašu dôveru v spoľahlivosť Písma a ako vás môže povzbudiť k hlbšiemu prístupu k štúdiu Biblie?
2. Vzhľadom na to, že Biblia obsahuje rozmanité literárne žánre a prostriedky, ako rozpoznanie jej umeleckej a štruktúrovanej kompozície ovplyvňuje to, ako Písmo čítate a vykladáte? Ako vám povedomie o týchto literárnych formách môže pomôcť účinnejšie uplatňovať biblické učenia v každodennom živote?
3. Boh dovolil biblickým autorom používať pri zostavovaní Písma výskum, literárnych pomocníkov a existujúce pramene. Ako toto porozumenie ovplyvňuje váš pohľad na inšpiráciu? Ako to môže usmerniť váš prístup k historickému a teologickému bádaniu na vašej ceste viery?
4. Čo vypovedá literárne preberanie v Písme o tom, ako Boh „vtelil“ svoje božské posolstvo? Ako to vplýva na spôsob, akým vnímate inšpiráciu?

5. Pavlovo prirovnanie k „hlineným nádobám“ (2Kor 4,7) zdôrazňuje, že Boh používa na odovzdávanie svojej pravdy nedokonalé ľudské nástroje. Ako vás táto myšlienka povzbudzuje na vašej duchovnej ceste s vedomím, že Boh pôsobí cez ľudské obmedzenia? Ako môže táto perspektíva formovať váš postoj k pochybnostiam alebo náročným pasážam v Písme?
6. Ako by ste vysvetlili literárne preberanie u Ellen G. Whiteovej niekomu, kto sa domnieva, že sa dopustila plagiátorstva?
7. Ellen G. Whiteová odovzdávala svoje posolstvá prostredníctvom verejných prejavov, osobných listov a publikovaných spisov a prispôbovala sa potrebám svojich poslucháčov. Aké ponaučenia si dnes môžeme vziať z jej prístupu k zdieľaniu biblickej pravdy s druhými verným a zrozumiteľným spôsobom?